

הדף היומי בהלכה

יום רביעי ח' באדר א' תשע"ו

הלכות תפילה סימן צ עמוד קכג

ב'דף היומי בהלכה' הנלמד היום נעסוק בנושא:

עד היכן חובה לנסוע כדי להתפלל בציבור? • האם לומדי תורה פטורים מתפילה בציבור? • מהו חשבון השכר של 'עשרה ראשונים'?

עד היכן חובה לנסוע כדי להתפלל בציבור?

מי שביתו נמצא במרחק הליכה של יותר מ'מיל' (1,152-960 מטר, לשיטות השונות) מבית הכנסת - פטור מתפילה בציבור. ואם יש באפשרותו לנסוע ברכב - יש אומרים שאף באופן זה נמדד המרחק לפי ההליכה, ורשאי להתפלל ביחידות; ויש אומרים שהמרחק נמדד לפי זמן הנסיעה בהשוואה לזמן ההליכה של 'מיל', שהוא 18 דקות (לשיטה הרווחת), ולכן אם זמן הנסיעה פחות מ-18 דקות - חובה לנסוע לבית הכנסת. ובתפילת ערבית שהיא בלילה, אם אין מי שילווה אותו, אינו מחויב ללכת ביחידות אף פחות ממיל. ובזמננו שהדרכים מוארות - יתכן שהדין שונה. [סעיף טז-ז וס"ק נא-נב; ביאורים ומוספים דרשו, 55 ו-59; וראה שם, 58]

האם לומדי תורה פטורים מתפילה בציבור?

מי שתורתו אומנתו, ואינו מפסיק את לימודו אלא לצרכים הכרחיים, ובמקום לימודו לא מתקיימת תפילה בציבור - רשאי להתפלל ביחידות במקום לימודו הקבוע, אך ראוי שלא ינהג כן בתדירות, כדי שלא ילמדו ממנו המון העם, אשר לא ידקדקו בסיבת מנהגו ויזלזלו בחובת התפילה בציבור. ובעת התפילה בציבור, אסור לעסוק בתורה אף בשעה שמאריכים בפיזטים וכדומה, וכן אסור הדבר בשעת קריאת התורה. אולם, מי שאינו מתפלל עם הציבור ושוהה שם רק כדי לשמוע קדיש וקדושה - רשאי לעסוק בתורה. [סעיף יח וס"ק נה-נח; ביאורים ומוספים דרשו, 65].

מהו חשבון השכר של 'עשרה ראשונים'?

עשרת הראשונים הבאים לבית הכנסת - מקבלים שכר כנגד כל הבאים אחריהם. וכתבו ראשונים שהמקדים יותר מבוך העשרה, אינו נוטל שכר יותר מהאחרים, אך יש אומרים שהמקדים מביניהם נוטל שכר אף כנגד הבאים אחריו מתוך העשרה. ובזוהר הקדוש נאמר כי ראוי שיתקבצו עשרת הראשונים ויכנסו יחד לבית הכנסת. וכתבו האחרונים כי אף לאחר שִׁבְאוּ עשרה - טוב להקדים ככל שניתן, כדי להיות קרוב יותר למקור השראת השכינה, השורה על עשרה אנשים; ועוד כתבו, כי יש מעלה ב'עשרה ראשונים' גם בתפילות מנחה וערבית. [סעיף יד וס"ק מז; ביאורים ומוספים דרשו, 46-47]

אתמול למדנו

- הנמצא בבית הכנסת יחד עם ציבור שטרם התפלל, אסור לו להקדים ולהתפלל לפנייהם, משום שמבזה בכך את הציבור
- שני בתי כנסת, האחד קרוב והאחר רחוק - ישנה עדיפות לרחוק, בְּשֵׁל השכר הניתן על כל פסיעה; ואם בבית הכנסת הקרוב יש ציבור גדול יותר, יש להעדיפו על פני הרחוק.
- מצוה להחיש את הצעדים ולרוץ בעת שמתקרבים לבית הכנסת, או בכל מצב בו ניכר כי הריצה היא לקראת עשיית מצוה.

מחר נלמד

- האם צריך לקבוע מקום לתפילה בבית?
- באיזה אופן מותר להתפלל בסמוך לפתח בית הכנסת?
- האם עדיף שלא להשתמש ב'סטנדר' בשעת התפילה?